

herba, tot hom francament», *CostTort*, i en les llistes de correatge i lleuda de la mateixa ciutat: «carga de classa fistola dóna, de corredura, 6 drs.; carga de classa, 3 drs i kafic de roudor, 1 dr.»; «*Lenda* --- Carga de cácia fistola, 12 drs; carga de classa, 12 drs.; muyg de roudor, 3 drs » (*CostTort*, Ol., pp. 408, 390, 417)

«Qui vena o compra en Bna. oli --- pex salat, figues --- e tota altra fruyta seca, roudor, gotzema e totes altres erbes qui s venen a mesura, e libans, stores --- sien tenguts pagar bé --- la imposició», en la coll. dels Bans de 1359-97, de l'*Arx* de la Ciutat, 5.

Trobem, doncs, la variant *roudor* quasi constantment en els Ss XIII i XIV En el Rosselló apareix sovint reduïda a *rodor*. «pelles --- sine --- adob de rodor --- cum *rodorio* novo», doc. d'Illa any 1330, «tot curam [cuitam, deriv de cuiro] sia adobat ab bon *rodor*» 1392, «tres saumatas de *rodor*» 1399 a casa d'un adobador («chez un tanneur»), *InvLC* De tota manera el mot termina sempre amb -r en la documentació aplegada, i en les dades que s'hi poden afegir de l'*AlcM*; després, quan la -r s'emmuideix a la gran majoria del territori lingüístic, el mot es pronuncia en -ó, i solament llavors apareix la grafia *roldó* (però encara *roldor* en el *DTO* 1647-1757 i *roudor* com a antic en el val d'Escrig-Llombart) que el *DAG* documenta en un text del Princ., del S. XVIII

Per això s'escriu generalment *roldó* en els diccs. del S. XIX [*roldó*: planta de fulles semblants a les del magraner serveix per a adobar pells», Lab 1840] i fins el *DOrt*, però el *Dfa* restablí la grafia correcta *roldor*; certament alguns formaren el plural com *roldons* (així àdhuc el *Dfa*), però d'altres segueixen fent-ho com *roldós* («sahucs --- roldós y alzines», Pons Mass, *L'Auca de la Pepa*, 291) Els derivats confirmen encara que la terminació originària era en -r El collectiu *rodoreda*, que el *DAG* cita en una descripció dels *J Flo* de 1863 i el *BDC* XIX, 200; hi ha cognom *Rodoreda*, que concoc també com a NL, i *Roldoreda* així mateix; *Rodurédá* mas de la Garrotxa (1k5 d'Oix, 1984), etc.

Altres deriv: *Roldorassa* 'residus de roldor' (usats en teixits, *BDC* IV, 145); *El Rodorar* (*řudurá* mas al N. de Sabadell); *La Redorassa* a St Llorenç de Cerdans (1959). Certament també hi ha qui ha format el collectiu, analògicament, com *Rodonà(r)*, especialment en ross: *lu řuduná* sengles partides, a Cervera de la Marenda i a Talteüll (1959-60), on m'ho expliquen «perquè hi ha força řudú», però en altres zones rosselloneses hi hauria un derivat **Rodorer*, -*orera*, que apareix dissimilat en -*oler(a)* a Banyuls hi ha el «Còrrec de les řudulérás» i recullo *Rodolers* en una altra localitat del Ross (1959).

En el P Val, comprovo que la -r encara segueix vigent, fora de la zona Nord, on la consonant final és muda (veg Lluçena, infra) En el Llibre de Vàlues castellonenc, que amablement em permeté SzGozalbo extractar dels seus despullaments, veig amb data de 1468, en un primer passatge, «x fanecades de vinya ab *raudor*, al barranc de Fadrell», i més enllà surt set vegades la partida «x fanecades de *raudor*». «*Abeurador*

del *Raudor* en una regoneixença de coves i mallades d'herbatge dels termes de Culla i Atzeneta», de l'any 1597 (en la monografia del Sr. Bellés sobre la toponímia d'aquest poble, p. 7). Des de la Plana la -r conserva encara valor fònic fins avui, i a Fondeguiella, en efecte, constato que ho pronuncien amb -r Allà hi ha una partida dita *El Sumac* (veg. *SUMAC*, cast. ZUMAQUE, arabisme), i l'informant local em féu notar a tal propòsit que *sumák* és una planta pareguda al *řaudór*, però diferents l'una de l'altra (1961). Ja va aclarir-ho ACCosta, en el seu manual (n° 453) posant el fr. *sumac* com a 'Rhus coriaria' entre les terebintàcies i «cat. *roldó*» (n° 440) com a 'Coriaria myrtifolia' entre les coriàcies. Cavanilles (*Obs.* II, 330): «*Coriaria myrtifolia*, val. *raudor* com *murtera*, cast. *ruldo* [sic] como *arrayán*, fr. *corroyère myrtine*».

La variant amb -l- no sembla que estigui documentada fins a data moderna *Roldor* en el *DTO*. 1647, *roldor* en les *Constitucions de Cat* de 1702 (*AlcM*), però *roudor* en un doc. de 1387, i *raudor* en un text mall del S. XIV o XV, «molí de *roldó*» en un doc. del Princ. S. XVIII (*DAG*). En fonètica catalana no és gens difícil que una *l* prèvia passi a *ř* davant *d*, però sens dubte encara és més corrent el canvi a *ř* inversa, i ací és també el que fa creure la documentació. Llavors partint de *RORETURIU* es pot admetre sense cap objecció possible que hi hagué primer dissimilació en **RODETURIU*, fet gens estrany trobant-se la -R- interna enclosa entremig de dues R (la inicial i la de -RIU): com que -D- en fi de síl·laba passa a *ř*, és com *PRURIRE* (*prudire*) > *pruir*, pres. *PRUDIT* > *prug*; *CUBITUS* > *coude* > *colze*, *malauta* > *malalta* Quant al *rodor* ross., tant podem explicar-nos-el com resultat d'un emmudiment de la *r* o *s* davant *d*, com veure-hi (que és la cosa més simple) el resultat d'una reducció de -*old-* o -*oud-* a -*od-* segons els casos de *coltell* > *cotell*, *colcera* > *cócera*, *soldada* > *sodada*, *mou-t'hi* > *mo-t'hi*; *couze* o *colze* > *kúdzze*; això últim sembla el més senzill

Un cas important em sembla trobar-se en el NL i NP antic *Roudor/Rodors* Berenguer de *Roudor* fou un dels capitosts importants de la Companyia Catalana de Grècia (Nicolau d'Olwer, *L'Expansió de Cat a la Medit. Or*, 77.6), el qui inspirà el poema de Rubió i Ors, *Roudor de Llobregat* (1842). Dono per segur que el modern *Rsudor*, com a NL i alhora cognom, és una alteració del *reudor/roudor* que hem documentat copiosament, amb una modificació lleu i ben explicable.

Sant Felu de Rodors (sovint escrit *Rodós*) és un veïnat amb parròquia rural 5 km. al NO. de Moià, nom esmentat ja d'antic en els documents, del qual tenim una dada molt arcaica, que ens dóna el testimoni català més antic del mot. «In comitatum Manresa, in terminio de kastro *Rosetorium*;² in loco ubi dicitur ipsa *Clusa*» [com que *clusa* ha tingut el nom d'ermitatge o església rural, aquesta *clusa* pot fer precisament referència a la parroquial del llogaret] en un doc. de l'a. 932 (A. Udina, *El Archivo Condal de Bna*, Ss. IX-X, § 104, p. 204). Si suposàvem que en aquesta forma amb -s- hi ha una falta de copista o de lectura